

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. III. Mens Sancti Thomæ declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

non labi in peccatum. Et ideo ea obligatio diligendi proximum actu interno, & formali, quamvis dicatur esse per accidens, scilicet ratione occasionis, nunquam potest deficere talis obligatio, quia moraliter loquendo, nunquam possunt longo tempore deficere tales occasiones.

13. Vtraque conclusio declaratur amplius, explicando, quid intellexerit P. Suarez per illud verbum *Per se*, quod ipse explicat per ea verba *in illo* (actu dilectionis.) *Sistendo propter amandum tantum, sicut diximus de amore Dei.* Et postea subiungit, tunc obligari nos ad actum internum dilectionis proximi, cum occurrunt occasiones, in quibus necessarius est actus dilectionis, vel ad vitandum odium, vel ad conferendum proximo beneficium debitum. Relege textum Suarii num. 3. relatum.

14. Itaque hoc discrimen invenit Suarius inter præceptum diligendi Deum, & diligendi proximum, quod Deum tenemur diligere *propter amandum tantum*, id est quamvis nullæ aliæ circumstantiæ extrinsecæ concurrant; proximum vero non tenemur diligere actu interno *propter amandum tantum*, tenemur tamen illum diligere actu interno, & formali quando occurrunt occasiones vitandi odium, rixam, vel dissidium, & opitulandi in necessitatibus.

15. Ex quibus clarissime patet eum dicendi modum non adversari damnationi, neque formaliter, neque virtualiter. Conformamur enim decreto, dum dixerimus teneri nos ad diligendum proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus debemus ei beneficium impendere, aut in quibus teneamur odium, & dissidia vitare. Neque ad hanc conformitatem cum decreto requiritur, quod dicamus, teneri nos ad diligendum proximum extra eiusmodi occasiones;

ita ut debeamus amare præcise *propter amandum*: quia id non postulat decretum.

16. Procedit ergo decretum contra eos, qui dixerunt, sufficienter impleri præceptum dilectionis proximi, si succurramus ei ex motivo alio extrinsecæ, V. g. ex motivo inanis gloriæ, aut alio simili. Qui dicendi modus merito damnatur, quia non diligit actu interno, & formali proximum, qui ei succurrit ex motivo inanis gloriæ; hic enim actus est vitiosus, & actus dilectionis proximi, qui præcipitur, est actus honestus, & Deo gratus.

CAPVT III.

Mens Sancti Thomæ declaratur.

SYMMARIVM.

Referuntur textus S. Thomæ. n. 17. & 18.

Alia sunt de necessitate, alia de perfectione charitatis. n. 19.

Esse de perfectione, non de necessitate charitatis absolute, actum dilectionis internum erga inimicum, num. 20.

Quidquid officij tenetur quis exhibere inimico, tenetur etiam exhibere cuilibet proximo. n. 21.

Quod explicuit S. Thomas per terminum [absolute] explicarunt alij per terminum [per se] n. 22.

Quid sit illa preparatio animi ad diligendum proximum motu interno in necessitate? Ex Caietano, Arauxo; & Granado. n. 23. & seqq.

Obligatio diligendi proximum actu interno est iuxta S. Thomam pro occasionibus necessitatis. n. 26.

Concordia sententiæ S. Thomæ cum hoc decreto. n. 27.

17. **P**RO pleniori intelligentia huius materiæ, operæ præteritum est examinare, quid in ea censet S. Thomas. Hic enim 2. 2. q. 25. *S. Tho.* Art. 8. corpore, agens de obligatione diligendi inimicum, ait: *Alio modo potest accipi dilectio inimicorum quantum ad naturam, scilicet in uniuersali: & sic dilectio inimicorum est de necessitate charitatis; ut scilicet aliquis diligens Deum & proximum, ab illa generalitate dilectionis proximi inimicos suos non excludat.* Iuxta quam sententiam peccat, qui à communi dilectione excludit inimicum. Et videtur supponere S. Thomas, quod sit de necessitate charitatis elicere eum actum internum dilectionis proximi in uniuersali.

18. Deinde subiungit S. Thomas. *Tertio potest considerari dilectio inimicorum in speciali; ut scilicet aliquis in speciali moveatur motu dilectionis ad inimicum. Et istud non est de necessitate charitatis absolute: quia neque etiã moveri motu dilectionis in speciali ad quoslibet homines singulariter, est de necessitate charitatis; quia hoc esset impossibile. Est tamen de necessitate charitatis secundum preparationem animi, ut scilicet homo habeat animum paratum ad hoc, quod in singulari inimicum diligeret, si necessitas occurreret. Sed quod absque articulo necessitatis, homo etiam hoc actu impleat, ut diligit inimicum propter Deum, hoc pertinet ad perfectionem charitatis.*

19. In quibus verbis aliqua notanda veniunt, quæ pertinent ad rem nostram. Primum, S. Thomam distinguere inter ea, quæ sunt de necessitate charitatis, & ea, quæ sunt de perfectione charitatis.

20. Secundum, de perfectione charitatis esse elicere actum dilectionis internum erga inimicum; non tamen esse de necessitate charitatis ab-

solute, quod moveatur motu interno dilectionis erga inimicum. Quid autem operetur terminus ille *absolute*, mox dicam. Probat autem S. Thomas, id ita esse; quia si teneretur homo moveri motu interno dilectionis erga inimicum; teneretur idem præstare circa omnem hominem in singulari: hoc autem non est de necessitate charitatis; cum sit impossibile diligere in singulari omnes, & singulos: ergo neque est de necessitate charitatis moveri motu interno dilectionis erga inimicum.

21. Tertium, quod ex asserto præcedenti colligitur, est, quod docet de affectu interno dilectionis erga inimicum, intelligendum etiam esse de quovis alio proximo. Nam quid quid officij teneretur per se quia ex charitate exhibere inimico, tenetur exhibere cuilibet proximo; & quidquid officij non tenetur per se ex charitate exhibere proximo, neque tenetur exhibere inimico. Et ita sicut homo non tenetur moveri motu interno dilectionis erga inimicum absolute; ita neque absolute tenetur moveri motu interno dilectionis erga quemlibet proximum.

22. Quartum, quid sibi velit terminus *absolute*, explicat S. Doctor, dum ait, hominem habere debere paratum animum, ut diligit motu interno inimicum, vel proximum, si necessitas illum diligendi occurrerit. Et hoc est, quod asserunt illi tres Doctores *Suar.* Suarius, Castro Palao, & Fagundez *Cast. Pa.* supra citati cap. 1. & 2. Nam quod dixit S. Thomas, hominem non teneri moveri motu interno dilectionis erga inimicum (idem est de quolibet proximo in singulari) *absolute*; sed solum si necessitas occurrerit diligendi; id alijs æquivalentibus dixerunt illi, non teneri hominem *per se* exercere actum internum dilectionis, sed per accidens, id est, ratione necessitatis occurrentis.

Et

Caicta. 23. Et ideo Caietanus in hunc locum sic explicat sententiam S. Thomæ. Quia regula generalis est, quod præcepta affirmativa, quantum est ex iure naturæ, non obligant nisi in articulo necessitatis, ut Author hic insinuat, & in 4. sent. expresse tenet; ideo nec interior dilectio inimicorum in speciali, nec exterior beneficentia est in præcepto, nisi in articulo necessitatis. Sufficit enim, quod homo sit paratus ad faciendum, quod tenetur secundum Deum, quando, ubi, &c. tenebitur. Quæ præparatio animi est proculdubio in omni habente charitatem; non minus, quam præparatio animi ad martyrium in articulo necessitatis. Et ex his verbis Caietani constat, quid sit illa præparatio animi ad diligendum proximum motu interno in articulo necessitatis: scilicet actus charitatis erga Deum actualiter existens, vel virtualiter perseverans, ratione cuius homo vult implere omnia præcepta, quæcumque illa sint.

Araujo. 24. Magister Araujo circa hunc articulum octavum S. Thomæ faciens summarium doctrinæ huius articuli, sic ait. *Prima conclusio.* Diligere inimicum quantum ad naturam, & in ratione communi proximi, est de necessitate charitatis; diligere vero illum in speciali non est de necessitate charitatis extra casum necessitatis, nisi in animi præparatione.

P. Gra. nado. 25. P. Granada fidelissimus interpretes S. Thomæ 2. 2. contrav. 3. tract. 6. disp. 6. num. 2. eodem modo loquitur. Quod ad internum actum amoris spectat, cum illum elicere pertineat ad præcepta affirmativa; & hæc non obligent nisi in specialibus circumstantiis, non tenetur quis positive amare semper inimicum, sed quando occurrerit, quæ prudentis arbitrio talis sit, ut obliget etiam comparatione inimici. Tenebitur itaque quis inimicum

amare, quando sic, & non aliter crederetur deponendum esse odium, vel quando esset in extrema necessitate, aut etiam in gravi; tunc enim tenetur quis per se loquendo succurrere proximo, si possit, ac pro inde habere voluntatem succurrendi, quæ quidem voluntas amor est.

26. Ex quibus omnibus constat, sententiam S. Thomæ esse, teneri nos diligere proximum actu interno, & formali in occasionibus, in quibus talis actus est necessarius; non vero extra casus necessitatis.

27. Hinc etiam constat, quomodo concordet sententia S. Thomæ cum hoc decreto: cum enim ex hoc decreto maneat certum, quod tenemur proximum diligere actu interno, & formali, & S. Thomas asserat, quod in casibus necessitatis sublevandæ tenemur diligere proximum actu interno, & formali, patet manifeste, quod eadem est utriusque sententia; maxime cum huiusmodi decretum procedat contra eos, qui dixerunt, præcepto proximum diligendi posse nos satisfacere per solos actus externos; & S. Thomas dicat in casibus necessitatis proximi debere nos moveri motu interno dilectionis proximi. Quæ sententia neque hiliū distant tres illi Authores citati, quos perperam accusat Filguera.

CAPVT. IV.

Quenam sit vera sententia in ea questione, an sit præceptum per se diligendi proximum in singulari, actu interno, & formali?

SUMMARIUM.

Proponitur duplex sensus propositionis, cui additur terminus [Per se] n. 23.